গোস্বামী, গোলোকচন্দ্র (২০১৪); *অসমীয়া ব্যাকৰণৰ মৌলিক বিচাৰ,* গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্রেৰী

পাটগিৰি, দীপ্তি ফুকন (২০১০); *আধুনিক অসমীয়া ব্যাকৰণ;* গোলাঘাট ঃ সৰস্বতী প্রকাশন।

৩.৯ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ

ক) কৰা = কৰ্ + আ

- ইয়াত 'কৰ্' ধাতুৰ লগত '-আ' কৃৎ প্রত্যয় যোগ হৈছে।

খ) ৰান্ধনী = ৰান্ধ্ + অনী

- ইয়াত 'ৰান্ধ্' ধাতুৰ লগত '-অনী' কৃৎপ্রত্যয় যোগ হৈছে।

গ) পু�ৰুষালি = পুৰুষ + আলি

- ইয়াত 'পুৰুষ' প্রাতিপদিকৰ লগত '-আলি' তদ্ধিত প্রত্যয় যোগ হৈছে।

ঘ) ফুলনি = ফুল + অনি

- ইয়াত 'ফুল' প্রাতিপদিকৰ লগত '-অনি' তদ্ধিত প্রত্যয় যোগ হৈছে।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ বিভক্তি বোলা হয়।

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অনিচ্ছা, অনাহক, আজীৱন, উপদল।

৩.১০ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন নং ১. প্রত্যয় কাক বোলে? কৃৎ আৰু তদ্ধিত প্রত্যয়ৰ সূত্র লিখি উদাহৰণ দিয়ক।

প্রশ্ন নং ২. তলত দিয়া শব্দবোৰ ভাঙি কি প্রত্যয় যোগ হৈছে নির্ণয় কৰক -
নাচনী, ফন্দি, আগতীয়া, গভাইত, নিলাজী, গঞা, ফুলনি, বুধি, দিয়া, দেখনিয়াৰ।

প্রশ্ন নং ৩. বিভক্তি কাক বোলে? অসমীয়া কাৰক বিভক্তিৰ এখন তালিকা প্রস্তুত কৰক।

প্রশ্ন নং ৪. ক্রিয়া বিভক্তি কাক বোলে? কাল আৰু পুৰুষ অনুযায়ী অসমীয়া ক্রিয়া বিভক্তিবোৰ তালিকাভুক্ত কৰক।

প্রশ্ন নং ৫. প্রত্যয় কাক বোলে? বিভক্তি আৰু প্রত্যয়ৰ মাজত পার্থক্য আছেনে? বুজাই লিখক।

প্রশ্ন নং ৬. উপসর্গ কাক বোলে? অসমীয়া ভাষাত পোৱা উপসর্গসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক।

অধ্যায় ৪ ঃ কাৰক, লিংগ আৰু বচন

অধ্যায় গাঁথনি

৪.১ উদ্দেশ্য

৪.২ পৰিচয়
৪.৩ কাৰকৰ সংজ্ঞা
    ৪.৩.১ কাৰকৰ ভাগ
৪.৪ লিঙ্গৰ সংজ্ঞা
    ৪.৪.১ লিঙ্গৰ ভাগ
    ৪.৪.২ লিঙ্গ বিচাৰৰ নিয়ম
৪.৫ বচনৰ সংজ্ঞা
    ৪.৫.১ বচনৰ ভাগ
৪.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৪.৭ অধিক জানিবলৈ
৪.৮ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)
৪.৯ আৰ্হি প্রশ্ন

৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি -

- অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক সম্পর্কে জানিব পাৰিব
- কাৰকৰ বিভিন্ন ভাগ বা প্রকাৰ আৰু এই বিভিন্ন কাৰকবোৰৰ এক সাধাৰণ পৰিচয় লাভ কৰিব
- অসমীয়া ভাষাত যে বিভিন্ন পদ্ধতিৰে কাৰক নির্ণয় কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে জানিব পাৰিব
- কাৰক নির্ণয়ৰ সেই বিভিন্ন প্রক্রিয়া সম্পর্কেও এই অধ্যায়টোৰ জৰিয়তে অৱগত হ'ব পাৰিব
- লিঙ্গ কাক বোলে, ই কেই প্রকাৰৰ আৰু অসমীয়াত লিঙ্গ বিচাৰৰ নিয়ম এই বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব
- অসমীয়া ভাষাৰ বচন আৰু লিঙ্গ এই দুয়োটা বিষয় সম্পর্কে এক সামগ্রিক ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰিব
- অসমীয়া ভাষাত একবচন আৰু বহুবচন— এই দুয়োবিধ বচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ বিভিন্ন উপায় আছে। সেই উপায় সম্পর্কেও এই অধ্যায়টোৰ জৰিয়তে জানিব পাৰিব

৪.২ পৰিচয়

স্নাতকোত্তৰ পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰথম ষান্মাসিকৰ অন্তৰ্গত AEC-1 পাঠ্যবিষয়ৰ এইটো চতুৰ্থ অধ্যায়। এই অধ্যায়টোত অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণৰ অন্তৰ্গত কেইটিমান বিষয় আলোচনা কৰা হৈছে। সেয়া হৈছে - কাৰক, লিঙ্গ আৰু বচন আদি।

৪.৩ কাৰকৰ সংজ্ঞা

বাক্যত ব্যৱহৃত অন্যান্য পদবোৰৰ ক্ৰিয়াপদৰ লগত যি সম্বন্ধ সেই সম্বন্ধক কাৰক বুলি কোৱা হয়। বাক্যত বিভিন্ন পদৰ অৱস্থান ঘটে আৰু সেই বিভিন্ন পদবোৰৰ ক্ৰিয়াপদৰ লগত এক ওতঃপ্ৰোত সম্বন্ধ আছে। গতিকে ক্ৰিয়াপদৰ লগত বাক্যত ব্যৱহৃত আন পদৰ যি সম্বন্ধ বা অন্বয় তাকে কাৰক বোলা হয়। অৰ্থাৎ বাক্যৰ ক্ৰিয়াৰ লগত অন্যান্য নামপদৰ সম্বন্ধই হৈছে কাৰক। যেনে—

ৰামে ভাত খাইছে — কোনে খাইছে → ৰামে

পূজালৈ ফুল আনিবা — ক'লৈ আনিবা → পূজালৈ

ওপৰৰ বাক্যকেইটালৈ মন কৰিলে দেখা যায় যে বাক্যকেইটাত ক্ৰিয়াপদে অন্যান্য পদবোৰৰ লগত বিভিন্ন ধৰণে সম্বন্ধ স্থাপন কৰিছে আৰু এই পদবোৰে ক্ৰিয়াটো সম্পাদন হোৱাত সহায় কৰিছে। গতিকে ক্ৰিয়াপদৰ লগত অন্যান্য পদৰ সম্পৰ্কই হৈছে কাৰক। অৰ্থাৎ বিভক্তিযুক্ত পদবোৰে ক্ৰিয়াপদৰ লগত সম্বন্ধ স্থাপন কৰি যি গাঁথনিক অৰ্থ প্ৰকাশ কৰে তাকে কাৰক বুলি কোৱা হয়।

আন এটা মনকৰিবলগীয়া কথা হ'ল বাক্যত ব্যৱহৃত পদবোৰে অকল ক্ৰিয়াপদৰ লগতে যে সম্বন্ধ স্থাপন কৰে এনে নহয়। কেতিয়াবা বাক্যত ব্যৱহৃত এটা পদে ক্ৰিয়াপদৰ লগত সম্বন্ধ স্থাপন নকৰি বাক্যৰ আন পদৰ লগত সম্বন্ধ স্থাপন কৰে। অৰ্থাৎ ক্ৰিয়াপদ নোহোৱাকৈও বাক্য গঠন কৰিব পাৰি। তেনে ক্ৰিয়াপদবিহীন বাক্যত এটা পদে আন পদৰ লগত সম্বন্ধ স্থাপন কৰে। নিদৰ্শনস্বৰূপে — ৰমেশ গিৰিশৰ ভায়েক।

এইটো ৰীমাৰ ঘৰ।

দিল্লী ভাৰতৰ ৰাজধানী ইত্যাদি।

এই বাক্যকেইটাত ক্ৰিয়াপদৰ প্ৰয়োগ পোৱা নাযায়। সেয়েহে বাক্যকেইটাত এটা পদে ক্ৰিয়াপদৰ লগত সম্বন্ধ স্থাপন কৰিব পৰা নাই। বাক্যৰ অন্যান্য পদৰ লগতহে সম্বন্ধ স্থাপন কৰিছে। গতিকে ইয়াক সম্বন্ধ পদ বুলি কোৱা হয়। অৰ্থাৎ দুটা নামপদৰ মাজত থকা সম্বন্ধই হ'ল সম্বন্ধ পদ। গতিকে কাৰক আৰু সম্বন্ধপদ একে নহয়। চমুকৈ ক'বলৈ গ'লে বাক্যত ব্যৱহৃত নামপদৰ লগত ক্ৰিয়াপদৰ যি সম্বন্ধ সিয়েই হ'ল কাৰক আৰু এটা নামপদৰ লগত আন এটা নামপদৰ যি সম্বন্ধ সিয়েই হ'ল সম্বন্ধ পদ।

৪.৩.১ কাৰকৰ ভাগ

অসমীয়া ভাষাত ক্রিয়াপদে বাক্যত ব্যৱহৃত আন পদৰ লগত ছয় ধৰণে সম্পর্ক স্থাপন কৰে। তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অসমীয়া ভাষাত ছটা কাৰক পোৱা যায়। সেই কাৰক কেইটা হ'ল— (i) কর্তা কাৰক (ii) কর্ম কাৰক (iii) কৰণ কাৰক (iv) নিমিত্ত কাৰক (v) অপাদান কাৰক আৰু (vi) অধিকৰণ কাৰক। এই ছবিধ কাৰকৰ উপৰিও অসমীয়া ভাষাত সম্বন্ধ পদ বুলি আন এবিধ পদ পোৱা যায়।

অসমীয়া ভাষাত কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰিবলৈ কিছুমান বিভক্তি সংযোগ কৰা হয় সেই বিভক্তিবোৰ হ'ল শব্দবিভক্তি বা কাৰকবিভক্তি। অর্থাৎ যাৰ দ্বাৰা কাৰক আৰু সম্বন্ধপদ চিনি উলিয়াব পাৰি বা যাৰ জৰিয়তে কাৰক আৰু সম্বন্ধপদৰ বোধ জন্মে সেইবোৰক কাৰক বিভক্তি বা শব্দবিভক্তি বোলা হয়। অসমীয়া ভাষাত ছবিধ শব্দবিভক্তি পোৱা যায়। সেইকেইবিধ হ'ল— (i) প্রথমা বিভক্তি (ii) দ্বিতীয়া বিভক্তি (iii) তৃতীয়া বিভক্তি (iv) চতুর্থী বিভক্তি (v) ষষ্ঠী বিভক্তি আৰু (vi) সপ্তমী বিভক্তি। এই কাৰকবিভক্তি বা শব্দবিভক্তিবোৰ সংযোগ হ'লেহে নামপদ বা বিশেষ্য পদবোৰ বাক্যত ব্যৱহাৰৰ উপযোগী হয়।

তলত অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক আৰু কাৰক অনুযায়ী যুক্ত হোৱা বিভক্তিৰ এক চমু পৰিচয় দাঙি ধৰা হ'ল—

কর্তা কাৰক ঃ যিয়ে ক্রিয়া সম্পন্ন কৰে বা যাৰ যত্নত ক্রিয়া সম্পাদিত হয় তাকে কর্তা কাৰক বোলা হয়। অর্থাৎ যিয়ে কৰে সিয়েই কর্তা। কর্তা কাৰকত প্রথমা বিভক্তি যোগ হয়। এই বিভক্তিৰ চিন হ'ল 'এ/ই'। নিদর্শনস্বৰূপে—

(ক) মহেশে ভাত খাইছে।
ৰীমাই চিঠি লিখিছে আদি।

কর্তা কাৰকত কেতিয়াবা ০ (শূন্য) বিভক্তি যোগ হয়। যেনে —

(ক) চৰাই উৰে
(খ) দেউতা গ'ল আদি।

এই বাক্য দুটাত দেখাত একো বিভক্তি যোগ হোৱা নাই। কিন্তু ক্রিয়া সম্পাদনত এই পদকেইটাই মুখ্য ভূমিকা গ্রহণ কৰিছে। গতিকে দেখাত বিভক্তি নাই বাবে ইয়াত শূন্য বিভক্তি যোগ হোৱা বুলি ধৰা হয়। সাধাৰণতে অকর্মক ক্রিয়াত শূন্য বিভক্তি যোগ হয়।

কর্ম কাৰক ঃ যাৰ ওপৰত ক্রিয়া সম্পাদিত হয় বা কর্তাই যাক আধাৰ কৰি ক্রিয়া সম্পাদন কৰে তাক কর্ম কাৰক বোলা হয়। কর্ম কাৰকত দ্বিতীয়া বিভক্তি লগ লাগে, যাৰ চিন হ'ল 'ক'। নিদর্শনস্বৰূপে— (ক) পুলিচে চোৰটোক ধৰিলে।
(খ) শিক্ষকে ছাত্রক পঢ়াইছে।

কর্ম কাৰকত কেতিয়াবা বিভক্তিটো উহ্য হৈ থকা দেখা যায়।

যেনে — (ক) মায়ে ভাত খাইছে।

(খ) বাঘে হৰিণ খাইছে আদি।

কৰণ কাৰক ঃ কর্তাই যাৰ দ্বাৰা ক্রিয়া সম্পাদন কৰে তাক কৰণ কাৰক বুলি কোৱা হয়। কৰণ কাৰকত তৃতীয়া বিভক্তি সংযোগ হয়। তৃতীয়া বিভক্তিৰ চিন হ'ল 'ৰে/এৰে'। নিদর্শন স্বৰূপে— (ক) মাজনীয়ে কটাৰীৰে তামোল কাটিছে।

(খ) সি কুঠাৰেৰে গছ কাটিছে আদি।

কেতিয়াবা কৰণ কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰিবলৈ 'দি' আৰু 'দ্বাৰা' পৰসর্গ সংযোগ কৰা হয়। যেনে— (ক) ৰমেশৰ দ্বাৰা চিঠিখন ডাকত দিয়ালোঁ।

(খ) গৰম বস্তু হাতেদি নুচুবা।

(গ) ৰামে যদুৰ সৈতে ফুৰিবলৈ গৈছে আদি।

এই বাক্যকেইটাত দি, দ্বাৰা, সৈতে আদি অনুপদৰ সংযোগত কৰণ কাৰকৰ অর্থ প্রকাশিত হৈছে।

নিমিত্ত কাৰক ঃ অসমীয়া ভাষাত প্রতি, নিমিত্ত, উদ্দেশ্য, দিশ, লক্ষ্য, আদি অর্থত ক্রিয়াৰ লগত কিছুমান শব্দৰ সম্বন্ধ ঘটে। তাক নিমিত্ত কাৰক বুলি কোৱা হয়। নিমিত্ত কাৰকত চতুর্থী বিভক্তি যোগ হয়। চতুর্থী বিভক্তিৰ চিন হ'ল 'লৈ'। নিদর্শনস্বৰূপে—

(ক) সি বাছেৰে তেজপুৰলৈ গ'ল।

(খ) পৰীক্ষালৈ আৰু বেছি দিন নাই।

(গ) গৰুলৈ ঘাঁহ আনিবা।

(ঘ) ডাঙৰলৈ শ্রদ্ধা-ভক্তি ৰাখিবা আদি।

অপাদান কাৰক ঃ যাৰ বা যিহৰ পৰা কোনো বস্তু পৃথক হোৱা বা বিশ্লেষ হোৱা বুজায় তাক অপাদান কাৰক বোলা হয়। অর্থাৎ যাৰ পৰা আৰম্ভ হোৱা, ভয় খোৱা, উৎপন্ন হোৱা, ৰক্ষা পৰা, আঁতৰ হোৱা আদি অর্থ বুজায় তাক অপাদান কাৰক বোলা হয়। অপাদান কাৰকত পঞ্চমী বিভক্তি যোগ হয়। কিন্তু মনকৰিবলগীয়া কথা হ'ল অসমীয়া ভাষাত অপাদান কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰিবলৈ পঞ্চমী বিভক্তি নাই। অসমীয়াত ষষ্ঠী 'ৰ' বিভক্তিৰ পাছত 'পৰা' পৰসর্গ সংযোগ কৰি অপাদান কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰা হয়। নিদর্শনস্বৰূপে—

(ক) গছৰ পৰা তামোল সৰিছে।

(খ) আমি দোকানৰ পৰা বস্তু কিনো।

অধিকৰণ কাৰক ঃ যাক আধাৰ কৰি ক্রিয়া সম্পাদিত হয় তাক অধিকৰণ কাৰক বোলা হয়। অর্থাৎ স্থান, কাল, পাত্র যাক আশ্রয় কৰি বা আধাৰ হিচাপে লৈ ক্রিয়াটো সমাধা হয় তাক অধিকৰণ কাৰক বুলি কোৱা হয়। অধিকৰণ কাৰকত সপ্তমী বিভক্তি যোগ হয়। সপ্তমী বিভক্তিৰ চিন হ'ল 'ত'। নিদর্শনস্বৰূপে—

(ক) বাঘ হাবিত থাকে।

(খ) তেওঁ সংগীতত বিশাৰদ আদি।

অধিকৰণ কাৰকত কেতিয়াবা 'এ' বিভক্তি যোগ হয়। যেনে—

(ক) উত্তৰে গাজিছে (অর্থাৎ উত্তৰ দিশত গাজিছে)

(খ) ভাৰতৰ উত্তৰে হিমালয় পর্বত অৱস্থিত (অর্থাৎ উত্তৰ দিশত)

কেতিয়াবা বিভক্তি যোগ নোহোৱাকৈও অধিকৰণ কাৰকৰ অর্থ প্রকাশিত হয়। যেনে—

(ক) যি কোনোদিন সভালৈ নাহে।

(খ) ৰাতিপুৱা সূর্য উদয় হয়।

এই বাক্য দুটাৰ 'কোনোদিন' আৰু 'ৰাতিপুৱা' পদ দুটাত কোনো বিভক্তি সংযোগ হোৱা নাই। অর্থাৎ শূন্য বিভক্তি লগ লাগিছে। 'বিনা' আৰু 'বিনে' শব্দৰ যোগতো অধিকৰণ কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ পায়। যেনে—

(ক) বিনা দোষত শাস্তি দিয়া উচিত নহয়।

(খ) হৰি বিনে গতি নাই আদি।

সম্বন্ধ পদ ঃ ওপৰত উল্লেখ কৰা এই ছবিধ কাৰকৰ উপৰিও অসমীয়া ভাষাত সম্বন্ধপদ নামৰ আৰু এবিধ পদ পোৱা যায়। যাৰ বা যিহৰ লগত সম্বন্ধ পৰিলক্ষিত হয় সিয়েই সম্বন্ধ পদ। সম্বন্ধপদত ষষ্ঠী বিভক্তি যোগ হয়। এই ষষ্ঠী বিভক্তিৰ চিন হ'ল 'ৰ'। যেনে—

(ক) বীণা ৰীণাৰ ভাল বান্ধবী।

(খ) এইটো ৰমেনৰ ঘৰ।

জানি থোৱা ভাল

অসমীয়া ভাষাত কেতিয়াবা কাৰক বিভক্তি নোহোৱাকৈও কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰি। আকৌ কেতিয়াবা বিভক্তি প্রয়োগ হ'লেও কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ নহ'ব পাৰে। অর্থাৎ অসমীয়া ভাষাত অপাদান কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰিবলৈ বিভক্তি নাই। সেয়ে সম্বন্ধ পদৰ ষষ্ঠী 'ৰ' বিভক্তিৰ লগত 'পৰা' অনুপদ সংযোগ কৰা হয়। সেইদৰে 'ৰামৰ ঘৰ' বুলি ক'লে 'ৰাম' শব্দৰ লগত বিভক্তি যোগ হৈছে। কিন্তু

সেই বিভক্তিয়ে কাৰকৰ অর্থ প্রকাশ কৰিব পৰা নাই। গতিকে অসমীয়া ভাষাত অপাদান কাৰক আছে কিন্তু পঞ্চমী বিভক্তি নাই। আনহাতে সম্বন্ধপদত ষষ্ঠী বিভক্তি লগ লাগে কিন্তু সি কাৰক নহয়।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ কাৰক কাক বোলে? উদাহৰণসহ বুজাই লিখক। কাৰক কেই প্রকাৰৰ আৰু কি কি? (১০০টা শব্দৰ ভিতৰত)

.....

প্রশ্ন নং ২ ঃ অসমীয়া ভাষাত কি কি কাৰক পোৱা যায় প্রত্যেকৰে এক চমু পৰিচয় দাঙি ধৰক। (২০০টা শব্দৰ ভিতৰত)

.....

প্রশ্ন নং ৩ ঃ অসমীয়া ভাষাত কি কি প্রক্রিয়াৰে কাৰক নির্ণয় কৰিব পাৰি চমুকৈ উল্লেখ কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

.....

প্রশ্ন নং ৪ ঃ শব্দবিভক্তি কাক বোলে? অসমীয়া ভাষাত শব্দবিভক্তি কেইবিধ আৰু কি কি? অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক আৰু শব্দবিভক্তিৰ এখন তালিকা প্রস্তুত কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

.....

৪.৪ লিঙ্গ

৪.৪.১ লিঙ্গৰ ভাগ

স্ত্রী-পুৰুষ অথবা মতা বা মাইকীৰ ধাৰণা স্পষ্ট কৰা ৰূপটোকে লিঙ্গ বোলা হয়। ব্যাকৰণত লিঙ্গক সাধাৰণতে পুংলিঙ্গ, স্ত্রীলিঙ্গ আৰু ক্লীৱলিঙ্গ - এই তিনি প্রকাৰত ভাগ কৰা হয়। মতাক বুজালে পুংলিঙ্গ, মাইকীক বুজালে স্ত্রীলিঙ্গ আৰু মতা-মাইকীৰ পার্থক্য কৰিব নোৱৰা শব্দক ক্লীৱলিঙ্গ বোলা হয়। অসমীয়া ভাষাত প্রাণীবাচক শব্দৰ ক্ষেত্রতহে লিঙ্গভেদ বুজাব পাৰি। সেয়ে অসমীয়া ভাষাত লিঙ্গ দুটা। সেয়া - পুংলিঙ্গ আৰু স্ত্রীলিঙ্গ। যেনে—

১) মতা বুজালে পুংলিঙ্গ হয়। যেনে— পিতা, দেউতা, ল'ৰা, ভাই; যদু, আঘোণা; ঘাটৈ, বাঢ়ৈ, ইত্যাদি পুংলিঙ্গৰ শব্দ।

২) মাইকী বা মহিলা বুজালে স্ত্রীলিঙ্গ হয়। যেনে— মা, বৌটি, ছোৱালী; সতী, পদুমী; গাই, গাভিনী; শইকীয়ানী, উকীলনী, ইত্যাদি স্ত্রীলিঙ্গবাচক শব্দ।

"অসমীয়া ভাষাত নির্জীৱ পদার্থৰ লিঙ্গৰ বিচাৰ কৰা নহয়। কাৰণ, এইবোৰ স্বাভাৱিক লিঙ্গবিহীন, ক্লীৱলিঙ্গ বাচক। এইবোৰৰ মতা বা মাইকীৰ কোনো চিন নাথাকে।" যেনে - চকী, মেজ, ঘৰ-দুৱাৰ, কিতাপ, কলম, গাড়ী, মটৰ, ভদ্রতা; নম্রতা, ধর্ম, কর্ম, কথা, ভাষা, আকাশ, বতাহ, বায়ু, পানী, ইত্যাদি শব্দৰ কেনো লিঙ্গ নাই।

অসমীয়া ভাষাত ***ব্যাকৰণসিদ্ধ লিঙ্গ*** নাই। সংস্কৃত, হিন্দী আদি ভাষাতহে ব্যাকৰণসিদ্ধ লিঙ্গ আছে। সংস্কৃত বা হিন্দী ভাষাত বানানৰ প্রকৃতি অনুযায়ী লিঙ্গ নির্ণয় কৰা হয় অর্থাৎ লিঙ্গ - শব্দৰ উৎপত্তি আৰু গঠন অনুসৰিহে হয়। সংস্কৃত ভাষাত প্রতিটো শব্দৰে নির্ধাৰিত লিঙ্গ আছে আৰু সেই অনুসৰি ৰূপ আৰু প্রয়োগ হয়। এই ভাষাত স্বাভাৱিক স্ত্রীলিঙ্গ আৰু পুংলিঙ্গৰ উপৰি নির্জীৱ পদার্থ বা কথা বুজোৱা শব্দৰো লিঙ্গ প্রকাশ কৰা হয়। মন কৰিব সংস্কৃতত 'দাৰ' শব্দ পুংলিঙ্গ অথচ ই 'তিৰোতা' বুজায়। এনেদৰে তিৰোতা বুজোৱা 'কলত্র' শব্দ ক্লীৱলিঙ্গহে ; কিন্তু তিৰোতা বুজোৱা অন্যান্য শব্দ; যেনে - ভার্যা, স্ত্রী, জায়া, পত্নী স্ত্রীলিঙ্গ। এনে ব্যাকৰণৰ নিয়মেৰে নিৰূপিত হোৱা লিঙ্গ অসমীয়াত পাবলৈ নাই অর্থাৎ ব্যাকৰণগত লিঙ্গ নাই। অসমীয়া ভাষাৰ লিঙ্গ সম্পূর্ণৰূপে অর্থগত। অর্থ স্পষ্ট কৰিবৰ কাৰণেহে শব্দটো মতা নে মাইকী বুজাব লগা হয়।

৪.৪.২ লিঙ্গ বিচাৰৰ নিয়ম

১) বেলেগ বেলেগ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি; যেনে -

পুংলিঙ্গ	**স্ত্রীলিঙ্গ**
দেউতা	মা
ককা	আইতা
ল'ৰা	ছোৱালী
পো	বোৱাৰী
পুৰুষ	নাৰী
পিতা	আই, ইত্যাদি।

২) লিঙ্গ নিৰপেক্ষ ৰূপৰ লগত পুংবাচক 'মতা' আৰু স্ত্রীবাচক 'মাইকী' শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি ; যেনে -

পুংলিঙ্গ	লিঙ্গ নিৰপেক্ষ ৰূপ	স্ত্রীলিঙ্গ
মতা মানুহ	মানুহ	মাইকী মানুহ
মতা কুকুৰ	কুকুৰ	মাইকী কুকুৰ, ইত্যাদি।

৩) লিঙ্গ নিৰপেক্ষ ৰূপৰ লগত লিঙ্গবাচক তথা নির্দিষ্টতাবাচক প্রত্যয় '-টো' আৰু '-জনী' সংযোগ কৰি; যেনে -

মানুহটো, মানুহজনী;

কুকুৰটো, কুকুৰজনী, ইত্যাদি।

৪) পুংলিঙ্গবাচক শব্দবোৰৰ লগত *স্ত্রীপ্রত্যয়* যোগ কৰি; যেনে -

পুংলিঙ্গবাচক শব্দ	স্ত্রীপ্রত্যয়	স্ত্রীলিঙ্গৰ ৰূপ
দেৱ	-ঈ	দেৱী
নিলাজ	-ঈ	নিলাজী
বৰুৱা	-নী	বৰুৱানী
শইকীয়া	- নী	শইকীয়ানী
ফুকন	-অনী	ফুকননী
মাষ্টৰ	-অনী	মাষ্টৰনী
ডেকা	- এৰী	ডেকেৰী, ইত্যাদি।

জানি থোৱা ভাল

১) অসমীয়াত কিছুমান শব্দ আছে যিবোৰ নিত্য স্ত্রীলিঙ্গ বা নিত্য পুংলিঙ্গ, অর্থাৎ সদায় স্ত্রী অথবা পুৰুষকহে বুজায়; যেনে - বৰলা, ডঙুৱা, ইত্যাদিয়ে সদায় পুংলিঙ্গক আৰু ৰাংঢালী, পোহাৰী, পোৱাতী, ইত্যাদিয়ে সদায় স্ত্রীলিঙ্গক বুজায়।

২) সংস্কৃতত স্ত্রী-প্রত্যয়ৰ যোগত সৃষ্টি হোৱা স্ত্রীলিঙ্গবোধক শব্দও অসমীয়া ভাষাত প্রচলিত আছে। যেনে ঃ (-আ) বৃদ্ধ -বৃদ্ধা, (-ঈ) ছাত্র - ছাত্রী, (-আনী) ইন্দ্র - ইন্দ্রানী, ইত্যাদি।

৩) সংস্কৃতৰ দৰে অসমীয়া ভাষাতো, কেতিয়াবা কোনো কোনো বিশেষ্য শব্দৰ বিশেষণতো লিঙ্গ দেখুওৱা হয়। যেনে - "ৰূপহ কোঁৱৰৰ চুমা পৰশতে,

লাজুকী কুঁৱৰী মৰহি যায়।"

- ইয়াত 'কোঁৱৰ' পুংলিঙ্গৰ শব্দ কাৰণে বিশেষণ পদটোও পুংলিঙ্গৰ 'ৰূপহ' হৈছে। আকৌ 'কুঁৱৰী' স্ত্রীলিঙ্গৰ শব্দ হোৱাৰ বাবে বিশেষণ পদটোও স্ত্রীলিঙ্গ 'লাজুকী' হৈছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৫ ঃ স্ত্রীলিঙ্গ নিৰূপণ কৰক -

ককা, মানুহটো, মতা কুকুৰ, দমৰা, নিলাজ, মাষ্টৰ।

৪.৫ বচন ঃ সাধাৰণ পৰিচয়

যিবোৰ ৰূপৰ দ্বাৰা ব্যাকৰণত কোনো বস্তু বা প্রাণীৰ সংখ্যা সম্বন্ধে বোধ জনোৱা হয় তাকে বচন বুলি কোৱা হয়। ব্যাকৰণত বচন শব্দই সংখ্যা বুজায়। নামপদৰ এক বা একাধিক পৰিমাণ বুজাবলৈ বচন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। গতিকে বচন বুলিলে নাম পদে বুজোৱা সংখ্যা বা পৰিমাণ বুজায়। নিদর্শনস্বৰূপে—

(i) মই আজি খেলিবলৈ নাযাওঁ, তুমি যাবানে?

(ii) গৰুবিলাক পথাৰত চৰি আছে।

(iii) ফুলনিখনত ৰঙা ফুলবোৰ জকমকাই আছে।

(iv) মানুহজন আহিছে ইত্যাদি।

এই বাক্য কেইটাত ব্যৱহৃত মই, তুমি, গৰুবিলাক, ফুলনিখন, ফুলবোৰ, মানুহজন আদি পদে সংখ্যা বা পৰিমাণ সম্বন্ধে ধাৰণা দিছে। অর্থাৎ মই, তুমি, ফুলনিখন, মানুহজন পদে একবচনৰ নির্দেশ কৰিছে আৰু গৰুবিলাক, ফুলবোৰ আদি পদে বহুবচনৰ নির্দেশ কৰিছে।

৪.৫.১ বচনৰ ভাগ

অসমীয়া ভাষাত দুবিধ বচন পোৱা যায়। সেই দুবিধ হ'ল একবচন আৰু বহুবচন। এটাক বুজালে একবচন আৰু এটাতকৈ অধিকক বুজালে বহুবচন হয়। প্রাচীন ভাৰতীয় আর্য বা সংস্কৃতত বচন তিনি প্রকাৰৰ আছিল— একবচন, দ্বিবচন আৰু বহুবচন। অসমীয়া ভাষাত দ্বিবচনৰ ৰূপ নাই যদিও এই সংখ্যা শব্দটোৰ দ্বাৰা দ্বিবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা হয়।

অসমীয়া ভাষাত একবচন আৰু বহুবচন এই দুবিধ বচন পোৱা যায় যদিও অসমীয়াত আন এটা ৰূপ পোৱা যায় যাক বচন নিৰপেক্ষ ৰূপ বোলা হয়। এই বচন নিৰপেক্ষ ৰূপবোৰে একবচন আৰু বহুবচন ধাৰণা স্পষ্টভাৱে দিব নোৱাৰে। গতিকে যিবোৰ ৰূপে কোনো ব্যক্তি, প্রাণী বা বস্তুৰ সংখ্যা বা পৰিমাণ সম্পর্কে কোনো স্পষ্ট ধাৰণা দিব নোৱাৰে তেনেবোৰ ৰূপক বচন নিৰপেক্ষ ৰূপ বোলা হয়। নিদর্শন স্বৰূপে— মানুহ, ঘৰ, গৰু, চৰাই, গছ আদি ৰূপবোৰ বাক্যত ব্যৱহাৰ হ'লে সংখ্যা সম্বন্ধে কোনো ধাৰণা দিব নোৱাৰে। গতিকে ইহঁত হ'ল বচন নিৰপেক্ষ ৰূপ। গতিকে অসমীয়া ভাষাত একবচন, বহুবচন আৰু বচন নিৰপেক্ষ ৰূপ— এই

তিনিওটাই পোৱা যায়। সেইদৰে অসমীয়া ভাষাত বিশেষ্য, বিশেষণ আৰু সর্বনাম— এই তিনিওটা পদৰ বচন আছে। অর্থাৎ বিশেষ্য কিছুমান বিশেষণ আৰু কোনো কোনো সর্বনামৰ বচনভেদে ৰূপ হোৱা দেখা যায়।

একবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ উপায় ঃ

(i) কোনো প্রত্যয় যোগ নকৰাকৈ বিশেষ্য, সংজ্ঞাবাচক বিশেষ্য আৰু ব্যক্তিবাচক সর্বনাম অকলে ব্যৱহাৰ কৰি অসমীয়া ভাষাত একবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰি। নিদর্শন স্বৰূপে— (ক) তেজপুৰ উষা-অনিৰুদ্ধৰ বাবে বিখ্যাত।

(খ) গংগা পৰিত্র নদী

(গ) তাই ঘৰলৈ গ'ল আদি।

(ii) নামপদৰ পাছত টো, জন, খন, জনী আদি নির্দিষ্টতাবাচক প্রত্যয় যোগ কৰি একবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা হয়। যেনে— (ক) যদুটো বৰ দুষ্ট (খ) নদীখনৰ পানী শুকাই গৈছে (ঘ) ল'ৰাজন বৰ চাপৰ ইত্যাদি।

(iii) বচন নিৰপেক্ষ ৰূপৰ পাছত একবচনবাচক নির্দিষ্টতাবাচক প্রত্যয় যোগ কৰিও অসমীয়া ভাষাত একবচন বুজোৱা হয়। নিদর্শন স্বৰূপে— (ক) মানুহগাৰাকী বৰ নম্র, (খ) কিতাপখন আনাচোন (গ) গৰুজনী কজলা (ঘ) বাঁহডাল বৰ বেঁকা (ঙ) ছাত্রজন চোকা আদি।

(iv) এক সংখ্যা শব্দৰ 'এ'ৰ লগত বিশেষ বিশেষ নামপদ ব্যৱহাৰ কৰিও একবচন বুজোৱা হয়। যেনে— এবছৰ, এমাহ, একাপ, এগিলাছ, এনিশা, এবটল ইত্যাদি।

(v) এক সংখ্যা শব্দৰ 'এ'ৰ লগত জন, খন, ডাল, পাট, আদি নির্দিষ্টতাবাচক প্রত্যয় যোগ কৰি অসমীয়া ভাষাত একবচন বুজোৱা হয়। যেনে— এজন মানুহ, এখন কিতাপ, এডাল লাঠি, এপাট কাঁড়, এখন ঘৰ, এডাল কাঠ আদি।

(vi) প্রতি বা প্রত্যেক শব্দৰ পাছত কোনো নির্দিষ্টতাবাচক প্রত্যয় যোগ কৰি নামপদৰ আগত বা পাছত ব্যৱহাৰ কৰিলে একবচনৰ অর্থ বুজায়। যেনে— প্রতিখন কিতাপ, প্রত্যেকজন শিক্ষক, প্রতিডাল গছ, প্রত্যেকজন মানুহ আদি।

এইদৰে অসমীয়া ভাষাত বিভিন্ন উপায়েৰে একবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা হয়। মনকৰিবলগীয়া কথা যে অসমীয়া ভাষাত একবচন বুজোৱা ৰূপবোৰ একেলগে কেইবাটাও অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰে। নিদর্শনস্বৰূপে— 'সভালৈ মানুহজন আহিছে'— এই বাক্যটোত ব্যৱহৃত 'জন' একবচনবাচক ৰূপটোলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে ই একেলগে কেইবাটাও অর্থ প্রকাশ কৰে। অর্থাৎ 'মানুহজন' বুলি কওঁতে মানুহ এজন (একবচন); মানুহজন পুৰুষ (লিংগ); মানুহজন সম্ভ্রান্ত

(মান্যতা); মানুহজন অহাৰ কথা আগেয়েই সুনির্দিষ্ট (নির্দিষ্টতাবাচক); মানুহজন প্রাণী বা বিশেষ প্রাণীবাচক (প্রাণীবাচকতা) আদি বিভিন্ন অর্থ মানুহ শব্দৰ লগত সংযোগ হৈ থকা 'জন' প্রকাশ কৰে।

বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ উপায় ঃ

একবচনৰ দৰে বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰিবলৈও অসমীয়া ভাষাত কেইবাটাও উপায় অৱলম্বন কৰা হয়। অর্থাৎ অসমীয়া ভাষাত বিভিন্ন উপায়ে বহুবচন বুজাব পাৰি। সেইবোৰ এনেধৰণৰ—

(i) অসমীয়া ভাষাত কেৱল বচন নিৰপেক্ষ ৰূপটো অকলে ব্যৱহাৰ কৰি বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা হয়। নিদর্শনস্বৰূপে— (ক) চৰায়ে কণী পাৰে (খ) মানুহ মৰে (গ) গৰুৱে ঘাঁহ খায় ইত্যাদি বাক্যত ব্যৱহৃত চৰাই, মানুহ, গৰু আদি বচন নিৰপেক্ষ ৰূপবোৰে ক্রমে সকলো চৰাই, সকলো মানুহ আৰু সকলো গৰুক বুজাইছে। অর্থাৎ বচন নিৰপেক্ষ ৰূপটোৱে বহুবচন বুজাইছে।

(ii) অসমীয়া ভাষাত বহুবচন বুজোৱা বিভিন্ন প্রত্যয় যোগ কৰি বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা হয়। নিদর্শনস্বৰূপে— গৰুবোৰ, ল'ৰাহঁত, মানুহবিলাক, শিক্ষকসকল, তোমালোক, ল'ৰাজাক, বস্তুবোৰ আদি।

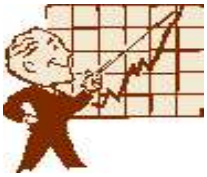
(iii) সমূহবাচক শব্দ যোগ কৰিও অসমীয়া ভাষাত বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰি। নিদর্শন স্বৰূপে— দর্শকবৃন্দ, ছাত্রবর্গ, শিক্ষকমণ্ডলী, নক্ষত্রমালা, বৃক্ষৰাশি, গ্রন্থৰাজি, দ্বীপপুঞ্জ আদি।

(iv) অসমীয়া ভাষাত নামপদ আৰু সমূহবাচক শব্দৰ পুনৰুক্তি কৰি বহুবচন বুজোৱা হয়। নিদর্শন স্বৰূপে— ঘৰে ঘৰে, দলে দলে, জাকে জাকে, মুখে মুখে, ৰঙা ৰঙা, ভাল ভাল ইত্যাদি।

(v) সংখ্যাবাচক শব্দৰ পাছত নির্দিষ্টতাবাচক প্রত্যয় যোগ কৰিও অসমীয়া ভাষাত বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰি। যেনে— পাঁচখন কিতাপ, দহগৰাকী মহিলা, চাৰিজনা গুৰু, এশজন মানুহ, চাৰিডাল বাঁহ আদি।

(vi) অসমীয়া ভাষাত কেতিয়াও নামপদৰ আগত বা পাছত বহুত্ব বুজোৱা কিছুমান বিশেষণ প্রয়োগ কৰিও বহুবচন বুজোৱা হয়। যেনে— বহুত মানুহ, অসংখ্য মাছ, অজস্র দর্শক, অগণন সৈন্য, ঢেৰ টকা, কিছুমান ল'ৰা ইত্যাদি।

এইদৰে অসমীয়া ভাষাত বিভিন্ন ধৰণে বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰি।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৬ ঃ বচন কাক বোলে? ই কেইবিধ আৰু কি কি? প্রত্যেকৰে এক চমু পৰিচয় দাঙি ধৰক। (১০০ শব্দৰ ভিতৰত)

.....

প্রশ্ন নং ৭ ঃ অসমীয়া ভাষাত একবচন আৰু বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ উপায়সমূহ আলোচনা কৰক। (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত)

.....

প্রশ্ন নং ৮ ঃ অসমীয়া ভাষাত একবচনক প্রাকৃতি এটাই একেলগে কিমানটা অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰে উদাহৰণসহ বুজাই লিখক। (২০০ শব্দৰ ভিতৰত)

.....

৪.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- এই অধ্যায়টোত অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক আৰু শব্দবিভক্তি সম্পর্কীয় কথাখিনি বিশদভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে। সেয়ে অধ্যায়টোৰ জৰিয়তে অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক আৰু শব্দবিভক্তি সম্পর্কে এক সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিলে।
- কাৰক কি, সম্বন্ধপদ কি, কাৰক সেই প্রকাৰৰ আৰু সেই বিভিন্ন প্রকাৰৰ কাৰকবোৰৰ এক সাধাৰণ পৰিচয় লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'লো।
- অসমীয়া ভাষাত দুটা উপায়েৰে কাৰক নির্ণয় কৰিব পাৰি। এটা হ'ল কাৰক বিভক্তি সংযোগ কৰি আৰু আনটো হ'ল ষষ্ঠী 'ৰ' বিভক্তিৰ পাছত অনুসর্গ সংযোগ কৰি। এই কাৰক নির্ণয়ৰ উপায় দুটাৰ বিষয়েও অৱগত হ'ব পাৰিব।
- স্ত্রী-পুৰুষ অথবা মতা বা মাইকী এই ধাৰণা স্পষ্ট কৰা ৰূপটোকে লিঙ্গ বোলা হয়। অসমীয়াত লিঙ্গ বিচাৰৰ কেইবাটাও নিয়ম আছে।
- বচন কি, একবচন, বহুবচন আৰু বচন নিৰপেক্ষ ৰূপ সম্পর্কেও জানিব পাৰিলো।
- অসমীয়া ভাষাত একবচন আৰু বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ বিভিন্ন উপায় আছে। সেই সম্পর্কে অৱগত হ'লো।
- অসমীয়া ভাষাত একচনৰ পৰা বহুবচন কৰিবলৈ বিভিন্ন প্রত্যয় সংযোগ কৰা হয়। সেই বহুবচনৰ প্রত্যয়বোৰৰ উদাহৰণসহ প্রয়োগ কৰি অসমীয়া ভাষাত বহুবচন বুজোৱা হয়। সেইবোৰৰো উদাহৰণসহ দাঙি ধৰা হৈছে। গতিকে এই অধ্যায়টোৱে বচন সম্পর্কীয় বিভিন্ন দিশ জনাত সহায় কৰিলে।

- অসমীয়া ভাষাৰ লিঙ্গ আৰু বচন সম্পৰ্কে এক সাধাৰণ ধাৰণা লাভ কৰিব পাৰি। অসমীয়া ভাষাৰ ৰূপতত্ত্বৰ তথ্য আহৰণ কৰাত অধ্যায়টোৱে সহায় কৰিলে
- অসমীয়া ভাষাত একবচন আৰু বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ বিভিন্ন উপায় আছে। সেই সম্পর্কেও অৱগত হ'লো।

৪.৭ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্রন্থ ঃ

১) কোঁৱৰ, অর্পনা (২০০২); *ভাষাবিজ্ঞান উপক্রমণিকা,* ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

২) গোস্বামী, গোলোকচন্দ্র (২০০২); *অসমীয়া ব্যাকৰণ প্রৱেশ,* গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্রেৰী।

৩) গোস্বামী, গোলোকচন্দ্র (২০১৪); *অসমীয়া ব্যাকৰণৰ মৌলিক বিচাৰ,* গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্রেৰী।

৪) গোস্বামী, উপেন্দ্রনাথ (১৯৯৫); *অসমীয়া ভাষাৰ ৰূপকথা,* গুৱাহাটী ঃ মণি-মানিক প্রকাশ।

৫) গোস্বামী, উপেন্দ্রনাথ (২০১৫); *ভাষাবিজ্ঞান,* গুৱাহাটী ঃ মণি-মানিক প্রকাশ।

৬) গোস্বামী, উপেন্দ্রনাথ (২০১৫); *অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ,* গুৱাহাটী ঃ মণি-মানিক প্রকাশ।

৭) দত্তবৰুৱা, ফণীন্দ্রনাৰায়ণ (২০০৬); *আধুনিক ভাষাবিজ্ঞান পৰিচয়,* ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

৮) দত্তবৰুৱা, ফণীন্দ্রনাৰায়ণ (২০০৬); *প্রয়োগ ভাষাবিজ্ঞানৰ ৰূপৰেখা,* ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

৯) নাথ, প্রফুল্ল কুমাৰ আৰু হাজৰিকা, জ্যোতিৰেখা (১৯৯৭); *অসমীয়া ভাষাৰ অধ্যয়ন,* গুৱাহাটী ঃ বনলতা।

১০) পাঠক, ৰমেশ (২০১১); *ব্যাকৰণ আৰু প্রাকৃতি বিজ্ঞান,* গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্রেৰী।

১১) পাঠক, ৰমেশ (২০১১); *ভাষাবিজ্ঞানৰ ভূমিকা,* গুৱাহাটী ঃ অশোক বুক ষ্টল।

১২) ফুকন পাটগিৰি, দীপ্তি (২০১০); *আধুনিক অসমীয়া ব্যাকৰণ;* গোলাঘাট ঃ সৰস্বতী প্রকাশন।

১৩) ভট্টাচার্য, বসন্ত কুমাৰ (২০১৫); *ভাষাবিজ্ঞান প্রৱেশ,* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্র প্রকাশ।

১৪) শইকীয়া বৰা, লীলাৱতী (২০০৬); *অসমীয়া ভাষাৰ ৰূপতত্ত্ব,* গুৱাহাটী ঃ বনলতা।

১৫) শইকীয়া বৰা, লীলৱতী (২০১৬); *অসমীয়া ব্যাকৰণ আৰু ব্যৱহাৰ,* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্র প্রকাশ।

ইংৰাজী গ্রন্থ ঃ

১৬) Kakati, Banikanta (1995); Assamese : *its formation and development,* LBS publication, Guwahati.

৪.৮ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ কাৰকৰ সংজ্ঞা দিব লাগিব...উদাহৰণসহ কাৰকৰ বিষয়ে লিখিব লাগিব...কাৰকৰ বিভিন্ন ভাগবোৰ আৰু প্রতিটো ভাগৰ উদাহৰণ সহ এক সাধাৰণ পৰিচয় দিব লাগিব।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অসমীয়া ভাষাৰ কাৰকৰ বিভিন্ন প্রকাৰ-প্রত্যেকবিধ কাৰকৰ বিভক্তিসহ উদাহৰণৰ সৈতে এটি চমু টোকা লিখিব লাগিব।

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক নির্ণয়ৰ প্রক্রিয়া ... শব্দবিভক্তিৰ প্রয়োগ... অনুসর্গৰ প্রয়োগ... প্রত্যেকৰে চমু পৰিচয় দিব লাগিব।

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ শব্দ বিভক্তি কাক বোলে... শব্দবিভক্তিৰ প্রকাৰ... সেইবোৰৰ উল্লেখ ...কাৰক অনুযায়ী শব্দবিভক্তিৰৰ এখন তালিকা প্রস্তুত কৰি দিব লাগিব।

৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আইতা, মানুহজনী, মাইকী কুকুৰ, চেঁউৰী, নিলাজী, মাষ্টৰণী।

৬ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ বচন মানে কি... বচনৰ প্রকাৰ-প্রত্যেকবিধ বচনৰ উদাহৰণসহ এক চমু পৰিচয় দাঙি ধৰিব লাগিব।

৭ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ একবচনৰ সংজ্ঞা... একবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা বিভিন্ন উপায়বোৰৰ চমু আলোচনা—বহুবচনৰ সংজ্ঞা — বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰা বিভিন্ন উপায়বোৰৰ সংক্ষিপ্ত পৰিচয়।

৮ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ একবচন বুজোৱা প্রাকৃতি কোনবোৰ— তেনে প্রাকৃতিৰ জৰিয়তে একে সময়তে কিমানটা অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰি উদাহৰণসহ লিখিব লাগিব।

৪.৯ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন নং ১ ঃ কাৰক কাক বোলে? অসমীয়া ভাষাৰ কাৰক সম্বন্ধে এক পৰিচয়মূলক টোকা যুগুত কৰক।

প্রশ্ন নং ২ ঃ কাৰক কেই প্রকাৰৰ আৰু কি কি? অসমীয়া ভাষাৰ আটাইকেইবিধ কাৰকৰ উদাহৰণসহ এক পৰিচয়মূলক আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্রশ্ন নং ৩ ঃ সম্বন্ধ পদ কাক বোলে? উদাহৰণসহ বুজাই লিখক।

প্রশ্ন নং ৪ ঃ অসমীয়া ভাষাত কি কি উপায়েৰে কাৰক নির্ণয় কৰিব পাৰি সেই সম্পর্কে এক আলোচনা যুগুত কৰক।

প্রশ্ন নং ৫ ঃ লিঙ্গ বুলিলে কি বুজে? অসমীয়া ভাষাৰ লিঙ্গ কেইটা আৰু কি কি?

প্রশ্ন নং ৬ ঃ অসমীয়া ভাষাত লিঙ্গ নির্ণয়ৰ বাবে কি কি পদ্ধতি আছে আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন নং ৭ ঃ বচনৰ সংজ্ঞা দাঙি ধৰা অসমীয়া ভাষাত বচন কেই প্রকাৰৰ আৰু কি কি তাৰ এক চমু পৰিচয় দাঙি ধৰক।

প্রশ্ন নং ৮ ঃ বচন নিৰপেক্ষ ৰূপ বুলিলে কি বুজায়? উদাহৰণসহ চমুকৈ লিখক।

প্রশ্ন নং ৯ ঃ অসমীয়া ভাষাত একবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ উপায়সমূহ চমুকৈ আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন নং ১০ ঃ একবচনবাচক ৰূপ কোনবোৰ? একবচনবাচক ৰূপ এটাই একে সময়তে কিমান অর্থ প্রকাশ কৰিব পাৰে উদাহৰণ দি বুজাই লিখক।

প্রশ্ন নং১১ ঃ অসমীয়া ভাষাত বহুবচনৰ অর্থ প্রকাশ কৰাৰ উপায়কেইটাৰ এক চমু আলোচনা যুগুত কৰক।